

جایگاه ریسک در بانکداری

خلاصه: ریسک یا خطر، احتمال محقق نشدن پیش‌بینی‌های آینده تعریف می‌شود و عامل ایجاد آن را عامل ریسک نام نهاده‌اند. ریسک در اصطلاح به معنی امکان وقوع یک خسارت و زیان اعم از مالی یا غیر مالی در نتیجه انجام یک فعالیت می‌باشد. موسسه تحقیقاتی بیزینس مانیپتور، در تازه‌ترین گزارش خود در سال 2007 در زمینه ریسک‌پذیری فضای اقتصادی کشورهای جهان، ایران را در کوتاه مدت با 14 پله

نزول در مکان 38 جهان و در بلند مدت با 26 پله نزول در مکان 50 جهان جای داد

شماره: 38

تاریخ: 1393/04/05

موضوع: بانکداری

متن: ریسک یا خطر، احتمال محقق نشدن پیش‌بینی‌های آینده تعریف می‌شود و عامل ایجاد آن را عامل ریسک نام نهاده‌اند. ریسک در اصطلاح به معنی امکان وقوع یک خسارت و زیان اعم از مالی یا غیرمالی در نتیجه انجام یک فعالیت می‌باشد. موسسه تحقیقاتی بیزینس مانیپتور، در تازه‌ترین گزارش خود در سال 2007 در زمینه ریسک‌پذیری فضای اقتصادی کشورهای جهان، ایران را در کوتاه مدت با 14 پله نزول

در مکان 38 جهان و در بلند مدت با 26 پله نزول در مکان 50 جهان جای داد. از بین 148 کشور ریسک در هر حیطه‌ای قابلیت مطرح شدن دارد که یکی از این حیطه‌ها بانک و فعالیت‌های بانکداری می‌باشد و

بانک‌ها به علت اهمیت به‌سزایی که در نظام اقتصادی دارند در این زمینه مورد توجه خاص قرار می‌گیرند. دلایل وجود ریسک در بانک را با نوع کارکرد آن می‌توان توجیه کرد؛ چرا که بانک‌ها از یک سو

سرمایه‌های مردم را که در قبال آن مسوولیت دارند جمع‌آوری کرده و از سوی دیگر با استفاده از این سرمایه‌ها اقدام به انجام عملیات بانکی و فعالیت‌های اقتصادی می‌کنند. براساس تقسیم‌بندی کمیته بال، ریسک در بانک شامل ریسک اعتباری، ریسک بازار و ریسک عملیاتی می‌باشد. در اکثر کشورهای دنیا ریسک بانکی را به موارد ذیل تقسیم می‌کنند: 1 - ریسک اعتباری: احتمال عدم برگشت اصل و فرع تسهیلات

اعطا شده 2 - ریسک نقدینگی: احتمال عدم توان اجرا به تعهدات مالی کوتاه مدت 3 - ریسک بازار: خطا در پیش‌بینی‌هایی که حاصل از نوسانات نرخ‌ها در بازار است و شامل: *ریسک نوسانات نرخ بهره و

تورم *ریسک نوسانات نرخ ارز *ریسک نوسانات قیمت‌ها 4 - ریسک سرمایه: احتمال مواجه شدن با کمبود سرمایه لازم به عنوان آخرین پشتوانه و ذخیره مالی 5 - ریسک عملیاتی و تسویه حساب‌ها: احتمال

مشاهده خطا در کنترل و روان بودن جریان نظام تسویه حساب‌های مالی است. استراتژی‌ها و عکس‌العمل‌های افراد و سازمان‌ها در مقابل ریسک اغلب متوجه حذف یا پنهان کردن اثر آن می‌باشد ولی این کار

فقط برای مدت کوتاهی می‌تواند اثر بخش باشد و در صورت عدم توجه، در بلندمدت خود را به‌صورت یک بحران ظاهر می‌گرداند. از این رو راه حل اساسی برای این مسأله، مدیریت ریسک می‌باشد نه حذف

آن، که در این صورت نه تنها از شوک‌های ناگهانی جلوگیری کرده، بلکه بهترین استفاده را نیز از فرصت ایجاد شده کسب می‌کند. از آنجا که دنیای کسب و کار و صنعت با تحولات و دگرگونی‌های متعددی

همچون جهانی شدن، برون سپاری و ایجاد ائتلاف‌های استراتژیک مواجه است، مدیریت ریسک در فعالیت‌های سازمان‌ها اعم از تجاری و غیرانتفاعی اهمیت روزافزونی یافته است. اهمیت این مسأله زمانی نمود

بیشتری می‌یابد که بر طبق قوانین بال2 از آغاز ژانویه سال جاری میلادی بانک‌هایی که برنامه مدیریت ریسک را اجرا نکرده باشند، قادر به مبادلات مالی و پولی با بانک‌های اروپایی، به ویژه بانک‌های حوزه

یورو که تحت مدیریت و مقررات بانک مرکزی اروپا (ECB) هستند، نخواهند بود. مدیریت ریسک تعریف شده توسط کمیته بال ذکر می‌کند که سرمایه بانک باید بیش از 8 درصد مجموعه ریسک، مهم و اثرگذار

بر فعالیت بانک باشد یا به عبارت دیگر مجموع سه ریسک (اعتباری، بازار و عملیاتی) باید کمتر از 12/5 برابر سرمایه بانک باشد. از این رو در کشور ما اولین اقدام در راستای این موضوع توسط بانک

اقتصاد نوین صورت گرفت و برای انجام فرآیند مدیریت ریسک در بانکداری، متخصصان این بانک با همکاری کشور سوئیس نرم‌افزاری را طراحی کردند که پس از طی مراحل آزمایشی وارد سیستم بانکی

خواهد شد. بر این اساس، راه‌اندازی سیستم مدیریت ریسک در بانک‌های خصوصی که اکثراً دارای سیستم متمرکز بوده و پایه‌های اطلاعاتی در آنها وجود دارد، به راحتی صورت می‌گیرد، فقط موضوع مهم

طبقه‌بندی اطلاعات است که مدتی زمان می‌برد. اجرای مناسب مدیریت ریسک، لزوم تنوع در درآمدها و نیز دامنه گسترده خدمات مطابق با استانداردهای بانک‌های جهانی را می‌طلبد. همچنین برای رسیدن به

مدیریت ریسک نیاز به سیستم اعتبارسنجی مشتریان به عنوان یک پشتوانه اساسی احساس می‌شود در حال حاضر برخی از شرکت‌های مشاوره‌ای رتبه‌بندی در تلاشند تا با گرفتن اطلاعات از بانک‌ها و تحلیل آنها

، اقدام به سنجش و رتبه‌بندی مشتریان تسهیلات اعطایی بانک‌ها کرده تا با این روش ریسک حاصله از ارائه این تسهیلات را کاهش دهند. از این رو دسترسی به اطلاعات شفاف و دقیق در سیستم بانکی از جمله

دسترسی به اطلاعات تمام تراکنش‌ها و ارزیابی‌ها، رابطه بین سپرده‌ها و تسهیلات به صورت همزمان (Real time) از ابزارهای مهم مدیریت ریسک می‌باشد. در حال حاضر در دنیا با تشکیل کنسرسیوم‌های بانکی برای پوشش و بهبود و کاهش عملیات مدیریت ریسک، اطلاعات میان بانک‌ها طبقه‌بندی و رد و بدل می‌شود که این امر در کشور ما نیازمند بومی‌سازی است. امروزه بانک‌های موفق در سراسر دنیا به مقوله ریسک بسیار اهمیت می‌دهند از این‌رو در اکثر آنها مسوولیت مدیریت کل ریسک‌های مختلف به‌عهده نهادی تازه تاسیس به نام «کمیته مدیریت ریسک» (Risk Management Committee) گذاشته شده است. این کمیته که مسوولیت مدیریت ریسک کل بانک را در سطوح مختلف به عهده می‌گیرد، به عنوان یکی از ارکان بانک در اساسنامه در نظر گرفته می‌شود که به بالاترین سطح مدیریت بانک یعنی هیات‌مدیره گزارش می‌دهد. همچنین آیین‌نامه‌ها، نظام اطلاعاتی و گزارش‌دهی لازم توسط این کمیته طراحی و تصویب می‌شود. به منظور رعایت اصل تفکیک مسوولیت اجرایی (به‌وجود آورندگان ریسک) از مسوولیت نظارت بر اجرا (نظارت و کنترل کنندگان ریسک)، رییس این کمیته یکی از اعضای هیات‌مدیره غیراجرایی تعیین می‌شود و مدیر عامل معمولاً یکی از اعضای این کمیته است و به منظور کارآیی و نظارت بیشتر در این کمیته می‌باید یک کمیته بازرسی تشکیل شود که جدا از کمیته مدیریت ریسک فعالیت نماید. با توجه به روند خصوصی‌سازی در بانک‌ها، تشکیل واحدی تحت عنوان مدیریت ریسک به منظور دستیابی به آینده‌ای روشن جهت مدیریت احتمالات پیش‌رو و استفاده کافی و وافی از شرایط و امکانات ضروری است. رسیدن به این اهداف نیازمند فرهنگ‌سازی و ایجاد زیربنای مناسب در سطح سیستم بانکی می‌باشد و در این راستا باید دوره‌های آموزشی تخصصی مدیریت ریسک برای مدیران در داخل و خارج از کشور اجرا شود. عدم توجه به مسأله ریسک در بانکداری مخاطراتی را به همراه خواهد داشت که حتی می‌تواند منجر به پیشامدی عظیم و زیان‌دهی یک بانک بزرگ شود، به دلیل همین مخاطرات در فعالیت‌های اقتصادی و احتمال سقوط‌های بزرگ به ویژه در نهادهای مالی معتبر دنیا، توجه به مقوله ریسک در راس امور این نهادهای اقتصادی قرار گرفته است. منبع: مدیران سبز

نویسندگان : محمد رامندی